

Správa z konferencie Bratislavské právnické fórum 2024.

(Bratislava Legal Forum 2024). Sekcia trestného práva, kriminológie a kriminalistiky.

V dňoch 17. až 19. septembra 2024 sa na Právnickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave (ďalej len „PraF UK“) konal jubilejný 10. ročník medzinárodnej vedeckej konferencie Bratislavské právnické fórum 2024. Už tradične bola jedna zo sekcií venovaná trestnému právu, kriminológii a kriminalistike, pričom ústrednou témou sekcie bola „*Europeizácia trestného práva a princípy právneho štátu*“, organizovaná pod hlavičkou projektu VEGA č. 1/0722/24 Princípy právneho štátu v trestnom práve.

Keďže sa sekcia vyznačuje veľkým záujmom účastníkov, organizátori sa tento rok rozhodli o rozdelenie sekcie na hmotnoprávnu a procesnoprávnu časť. Obe časti otvoril prof. JUDr. Jozef Čentéš, DrSc., vedúci Katedry trestného práva, kriminológie a kriminalistiky PraF UK, ktorý privítal prítomných a osobitne poďakoval významným domácim a zahraničným hosťom, ktorí prejavili záujem a svojou účasťou prispeli k vysokej kvalite sekcie trestného práva.

Prvou vystupujúcou v hmotnoprávnej časti sekcie bola Dr. Melinda Hengl, PhD., (Univerzita Pécs) ktorá vo svojom vystúpení na tému „*Hlavné regulačné prvky predbežnej povinnosti psychiatrickej liečby*“, rozoberala otázky predbežnej povinnej psychiatrickej liečby a povinnej psychiatrickej liečby z komparatívneho hľadiska a uvádzala paralely medzi príslušnými českými, maďarskými a slovenskými právnymi úpravami.

Ďalším vystupujúcim bol prof. JUDr. Tomáš Strémy, PhD. (PraF UK), ktorý odprezentoval závery zo spoločného príspevku s Mgr. Lillou Hegyi Ozorákovou na tému „*Nástroje Európskej únie na ochranu a podporu právneho štátu*“, rozoberajúc súbor konkrétnych nástrojov a mechanizmov, ktorými disponuje Európska únia na ochranu a podporu právneho štátu.

Prof. JUDr. Margita Prokeinová, PhD. spoločne s doc. JUDr. Radovanom Blažekom, PhD. (PraF UK) prezentovali závery tému „*Trestné činy proti životnému prostrediu v kontexte európskych štandardov po novele trestného zákona*“. V rámci predmetného príspevku spoluautori analyzovali dopady novelizovaného Trestného zákona vo vzťahu k trestným činom proti životnému prostrediu so zameraním na výšku škody a jej vplyvu na trestnú zodpovednosť a či táto zmena hraníc škody zodpovedá plneniu záväzkov SR voči EÚ v oblasti ochrany životného prostredia.

Nasledoval JUDr. Daniel Petričko, PhD. (PraF UK) v príspevku „*Budúcnosť alternatívnych trestov v kontexte EÚ*“ sa venoval nielen vnútroštátnemu a európskemu vplyvu,

ale aj medzištátnym vplyvom na restoratívnu a alternatívnu justíciu. Popisoval aj problémy pri aplikácii alternatívnej justície kde pomenoval najmä byrokráciu či neochotu príslušných orgánov. Diskusiu vzbudil pri načrtnutí trestu tzv. zákazu využívania sociálnych sietí.

JUDr. Stanislav Mihálik, PhD. (PraF UK) vystúpil s príspevkom na tému „*Význam európskeho práva pre vývoj právnej úpravy registra trestov*“ zameriavajúc sa na recentné zmeny v podmienkach právnej úpravy registra trestov, pričom primárnu pozornosť venoval vplyvu európskeho práva. V rámci analýzy novely zákona o registri trestov dal do pozornosti najmä jej prechodné ustanovenia, ktorých význam vyzdvihol.

Po diskusií nasledoval príspevok JUDr. Štefana Zemana, PhD. (Právnická fakulta Trnavskej univerzity v Trnave), ktorý v rámci svojej témy „*Európske záväzky SR v boji proti sexuálnemu zneužívaniu detí s poukazom na vybrané transpozičné nedostatky*“ analyzoval východiskové štatistiky pre oblasť sexuálneho zneužívania detí ako aj pomerne nízke percentá pri objasnenosti takýchto trestných činov. V danej súvislosti porovnal relevantné ustanovenia Dohovor Rady Európy o ochrane detí pred sexuálnym zneužívaním so slovenským Trestným zákonom.

Doc. JUDr. Martin Gregor, PhD. (PraF UK) sa v príspevku s názvom „*Pojem „liberálne trestné právo“ v nemeckej právnej vede ako predobraz restoratívnej justície (?)*“, venoval diskurzu medzi tzv. liberálnym a autoritatívnym trestným právom, ktoré predstavujú ekvivalentné označenie pre debatu o retributívnej a restoratívnej justícii.

Mgr. Lenka Miklóssyová (PraF UK) vystúpila s príspevkom „(PraF UK) *Princípy právneho štátu v kontexte sprísňovania interrupčnej legislatívy v Poľskej republike*“, v ktorom sa zamerala na analýzu interrupčnej legislatívy v Poľskej republike so zameraním na súčasné pokusy o jej sprísňovanie a jeho následky. V rámci vystúpenia bola osobitne analyzovala rozhodnutie M. L. v. Poľsko, č. k. 40119/21, v ktorom ESĽP konštatoval porušenie článku 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd s odkazom na princípy právneho štátu.

JUDr. Jakub Ľorko, PhD. a Mgr. Lucia Vasilik, PhD. (PraF UK) vystúpili s príspevkom „*Bezpečný internet vo väzenskom prostredí: princípy právneho štátu a právo na prístup k internetu v digitálnej ére*“. V rámci príspevku skúmali právne aspekty, výzvy a riziká spojené s implementáciou bezpečných internetových služieb vo väzenskom prostredí, pričom analyzovali možnosti využitia bezpečného internetu v podmienkach Slovenskej republiky tak, aby neboli ohrozené princípy právneho štátu, najmä garancia základných práv a slobôd, a zároveň aby sa predišlo potenciálnemu zneužitiu internetového pripojenia odsúdenými.

JUDr. Lukáš Turay, PhD. a JUDr. Ing. Rudolf Cádra (PraF UK) prezentovali príspevok „*Kreovanie trestnoprávnej ochrany finančných záujmov Európskej únie na Slovensku*“,

popisujúc aplikačné problémy pri skutkových podstatách trestných činov poškodzujúcich finančných záujmov Európskej únie. Zaoberali sa aj pôsobnosťou európskeho prokurátora, kompetenčnými konfliktmi, a tiež návrhmi Európskej komisie k aktuálnej problematike.

Mgr. Maximilián Kiko (PraF UK) sa v príspevku s názvom „*Sankčná politika korupcie v priestore EÚ a SR*“ venoval požiadavkám Európskej únie na sankcie korupcie v súkromnom sektore ako aj korupcie poškodzujúcej finančné záujmy Európskej únie. Porovnával aktuálne sankcie pri pasívnej a aktívnej korupcii v súkromnom a verejnom sektore vybraných členských štátov (Nemecko, Rakúsko, Česko).

JUDr. Michaela Vilhanová a JUDr. Barbora Klůčiková (PraF UK) spoločne vystúpili na tému „*Obchodovanie s ľuďmi v kontexte revidovanej smernice 2011/36/EÚ*“, v ktorom sa zamerali na problematiku obchodovania s ľuďmi s dôrazom na aktuálny stav v podmienkach Európskej únie a Slovenskej republiky.

Mgr. Roland Hochmann (PraF UK) v príspevku s názvom „*Vplyv princípov právneho štátu na právnu úpravu trestných činov detskej pornografie*“ analyzoval trestné činy detskej pornografie. Neopomenul aktuálny problém zneužívania detí s využitím umelej inteligencie pomocou technológie deepfake.

Bc. Alex Želinský (PraF UK), ktorý v príspevku „*Korupcia – aktuálne trestnoprávne a kriminologické aspekty*“ popisoval vnímanie korupcie u Slovákov v kontexte historických zmien. Príspevok sa venoval analýze §329 a §333 Trestného zákona a následnému porovnaniu s právnou úpravou Českej republiky.

Súbežne s hmotnoprávnou časťou prebiehala aj procesnoprávna časť sekcie, v rámci ktorej ako prvý vystúpil JUDr. Petr Angyalossy, Ph.D. (predseda Najvyššieho súdu Českej republiky) s príspevkom „*Europeizace práv obětí trestných činů*“. V ňom priblížil kauzu Anička, upozorňujúc na nevyvrátiteľnú právnu domnienku, že dieťa mladšie ako 12 rokov sa považuje za bezbranné. V tejto súvislosti sa venoval aj novému trestnému činu – sexuálnemu útoku a ďalším relevantným zmenám v českej právnej úprave.

Ďalšími vystupujúcimi boli prof. JUDr. Jozef Čentěš, DrSc. a doc. et doc. JUDr. Ján Šanta, PhD., LL.M., MBA. (Právnická fakulta Trnavskej univerzity v Trnave) s príspevkom „*Rozhodovacia činnosť súdov v trestnom konaní k zásade „ne bis in idem*“. Profesor Čentěš na úvod zdôraznil, že jedným z prvkov materiálneho právneho štátu je predvídateľnosť súdnych rozhodnutí. Zároveň upozornil na problém určovania, či má určité konanie trestný charakter. Doc. et doc. JUDr. Šanta sa zamerail na správnu aplikáciu § 215 ods. 2 písm. b) Trestného poriadku a zmienil ustanovenia Trestného zákona v súvislosti s agrodotáciami. Zvýraznil, že

administratívna sankcia nie je trestom v pravom slova zmysle, ale skôr sankciou sui generis s preventívnym charakterom.

JUDr. Jiří Mulák, Ph.D., z (Právnická fakulta Univerzity Karlovej v Prahe) vo svojom príspevku „*Princip ne bis in idem v judikatuře Soudního dvora Evropské unie*“ priblížil účinky tejto zásady a článok 50 LZPEU. Diskutoval o vecnej a osobnej pôsobnosti zásady pre právnické aj fyzické osoby a uviedol, že stíhanie a sankcie by mali mať komplementárne ciele.

JUDr. Rastislav Remeta, PhD. (PraF UK) v príspevku „*Predbežná väzba v konaní o európskom zatýkacom rozkaze*“ poukázal na skúsenosti s vydávaním a realizáciou európskych zatýkacích rozkazov v obvode Krajskej prokuratúry v Bratislave, pričom ide najmä o trestné činy majetkové alebo drogové, konkrétne o prevádzacstvo a obchodovanie s ľuďmi. Zároveň krajské prokuratúry zaznamenali najmä v roku 2024 trend v rozhodovaní niektorých súdov, ktoré majú negatívny vplyv na rýchlosť a efektívnosť vydávacieho konania – prepustením vyžiadanej osoby sa vydávacie konanie predlžuje a stáva sa komplikovaným.

Prof. Ing. Vladimír Smejkal, CSc., LL.M., DrSc. (Fakulta podnikateľskej, VUT v Brne) odprezentoval príspevok na tému „*Zmenilo prijatie AI ACT možnosti postihu trestnej činnosti spojenej s AI?*“, kde priblížil nariadenie EP a Rady o pravidlách pre umelú inteligenciu. Zdôraznil koncept robotov ako vysokorizikových systémov a testovanie v „sandboxoch“. Hoci nariadenie nerieši trestnú zodpovednosť, autor verí, že môže znížiť riziko trestného postihu.

Doc. JUDr. Andrej Beleš, PhD. (PraF UK) pri príspevku „*Uchovávanie a oznamovanie údajov o elektronickej komunikácii z pohľadu aktuálnych rozhodnutí Súdneho dvora EÚ*“ sa zamerail na problematiku proporcionality zásahu do základných práv jednotlivca s konštatovaním, že čím je zásah závažnejší tým musí byť relevantnejší cieľ verejného záujmu odhaliť trestný čin. V danom kontexte spomenul stupnicu jednotlivých druhov opatrení ktorá je zoradená od najmenej závažných zásahov po najviac závažné. Poukázal, že všeobecné a nediferencované uchovávanie údajov o prenose dát a polohe ex lege ako povinnosť poskytovateľov je neprípustné. V závere uviedol, že SDEÚ ide nad rámec, pretože ESLP takýto zákaz nestanovuje.

Prof. doc. JUDr. Sergej Romža, PhD. (Právnická fakulta UPJŠ v Košiciach) vystúpil s príspevkom na tému „*Zásada lojálnej spolupráce (vzájomnej dôvery) medzi členskými štátmi EÚ a jej praktické uplatňovanie v rámci justičnej spolupráce v justičných veciach*“. Autor sa v svojom príspevku venoval zásade lojálnej spolupráce a problému vyskytujúcemu sa v praxi, že v niektorých prípadoch justičné orgány iných členských štátov nadkvalifikujú určité skutky za účelom vydania európskeho zatýkacieho rozkazu, čo je najmä v rozpore so zásadou ochrany

základných ľudských práv a základných slobôd jednotlivca ako styčnej zásady s vyhradeným postavením pred ostatnými.

Doc. JUDr. Eva Szabová, PhD. (Právnická fakulta Trnavskej univerzity v Trnave) vystúpila s príspevkom s názvom „*Rozsudok Súdneho dvora EÚ vo veci Gavanozov II a budúcnosť uplatňovania európskeho vyšetrovacieho príkazu*“ kde najmä poukázala na význam tohto rozhodnutia a odlišila členské štáty Európskej únie, ktoré (ne)vyžadujú označenia údajov o možnosti podania opravného prostriedku voči úkonom, ktoré sa majú vykonať na základe európskeho vyšetrovacieho príkazu. Uviedla, že spomínané rozhodnutie narušilo zabehnutú prax, a objavujú sa prvé problémy ohľadom daného nástroja justičnej spolupráce.

Dr. Barbara Dudzik (Maria Curie-Skłodowska University, Lublin), v rámci svojho príspevku „*Vplyv európskeho vyšetrovacieho príkazu na poľské trestné konanie*“ vymedzila pojem európskeho vyšetrovacieho príkazu, priblížila dôvod prijatia európskeho vyšetrovacieho príkazu a poukázala na všeobecné otázky medzi ktoré patrí vzájomné uznávanie, lehoty na výkon, všetky druhy dôkazov a dôvody odmietnutia.

JUDr. Samuel Marr, LL.M. (PraF UK) vystúpil s príspevkom s názvom „*Európsky vyšetrovací príkaz a domová prehliadka v kontexte rozsudku C-852/19 Gavanozov II.*“. Zaoberal sa v ňom situáciami, ktoré spôsobujú nemožnosť uznania a následného vykonania európskeho vyšetrovacieho príkazu.

Doc. JUDr. Ondrej Laciak, PhD. (PraF UK) vystúpil s príspevkom „*Právna istota obvineného ako reflexia princípu právneho štátu v aplikačnej praxi*“ kde uviedol, že v trestnom konaní považuje právnu istotu najmä s akcentom na obvineného, za kľúčový faktor ktorý reflektuje, že krajina je právnym štátom. Právna istota má spočívať v tom, že právoplatné rozhodnutie ostáva právoplatným. V danom kontexte spomenul názor ESĽP, že použitie mimoriadneho opravného prostriedku je akceptovateľné ak ide o justičné omyly najmä práve s odkazom na dodržiavanie právnej istoty. V závere poukázal že na to, aby bola právna istota dodržiavaná je potrebná osveta a vzdelávanie policajtov, prokurátorov, advokátov a sudcov.

JUDr. Michal Andrysek (PraF UK) v príspevku „*Zabezpečovanie informácií v zmysle § 116 Trestného poriadku z iného členského štátu Európskej únie*“ sa v kontexte rozsudkov SDEÚ venoval podmienkam európskeho vyšetrovacieho príkazu. Zaoberal sa aj prejudiciálnou otázkou s odkazom na čl. 2 smernice o európskom vyšetrovacom príkaze, ktorá spomína ako príslušný orgán sudcu a nie prokurátora.

Mgr. Marek Adamkovič (PraF UK) sa v príspevku s názvom „*Úvahy nad využitím pravdepodobnosti v procese dokazovania*“ zaoberal teóriami pravdy a pravdepodobnosti a kategorizoval ich podľa ich využitia v rozhodovaní súdu. V danej súvislosti analyzoval aj vývoj

posudzovania dôkazov súdom a zásadu voľného hodnotenia dôkazov. Neopomenul ani kritické postrehy týkajúce sa využitia štatistickej alebo matematickej pravdepodobnosti pre vyslovenie záveru, či sa skutok stal, ako sa stal a kto ho spáchal. Vyslovil sa za možnosť využitia tzv. Bayesovej vety pri hodnotení dôkazov v podmienkach Slovenskej republiky.

Po prezentáciách vystupujúcich nasledovala inšpiratívna diskusia, v ktorých bolo reagované na jednotlivé príspevky. Následne prof. JUDr. Jozef Čentíš, DrSc. ukončil rokovanie sekcie a všetkým vystupujúcim poďakoval za aktívne vystúpenia a sformulovanie právnych názorov.

Sekcia v tomto formáte otvorila viacero aktuálnych tém a vytvorila významný zdroj nových informácií z pohľadu prepájania teoretických poznatkov, o tie aplikačné. Zvýraznila nutnosť dôsledného zvažovania zmien v trestnej legislatíve tak, aby boli vytvorené podmienky pre stabilitu slovenského poriadku. Príspevky jednotlivých vystupujúcich vytvorili platformu na reálne vyjadrenie zmien v slovenskej legislatíve a stabilitu aplikačnej praxe.

Mgr. Marek Adamkovič*

Mgr. Maximilián Kiko*

* Interní doktorandi na Katedre trestného práva, kriminológie a kriminalistiky, Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta.

